

Distribució de *gàbia/gabi* (ALDC, VII, 1608. La *gàbia*)

El mot interessa pel tractament del segment final àton *-ia*, que vam comentar al *PALDC*, V, mapa 595, a propòsit de *síndria/sindri*, i que completem aquí (perquè l'àrea d'aquest mot era parcial geogràficament) amb alguna observació complementària (per a la pronúncia de *b*, cf. mapa 973). Vegem primer el manlleu [χ]aula i després la qüestió de *gàbia/gabi*.

[χ]aula és un manlleu al cast. *jaula*, on va arribar des del fr. ant. *jaole* (avui *geôle* 'calabós') < llat. CAVEOLA, dim. de CAVEA (> cast. *gavia* 'cofa de l'embarcació').

Quant al segment final, *-ia* va tenir força estabilitat, visible actualment en una àmplia àrea continental (i en alguns punts del Penedès, no detectats en les enquestes), en alg., men., parlars mall. de Felanitx (s'hi han d'afegir Artà, Capdepera) i Eivissa, tret del ross. i algunes poblacions del cat. sept. de transició, el mall. i el parlar eiv. de Sant Josep, que han emmudit la *-a* final. A més alguns parlars de Ribagorça i

del Matarranya han cedit a la pressió del cast. *jaula*. L'origen del pas *-ia* > *-i* està en relació amb la fonosintaxi ("licenci an demanade", s. XVI; "pugui scoltar") i el plural ("bruticis", s. XVI; Alcover, 1908: 245 cita sg. **aubergini* enfront del pl. *auberginis*). Aquesta pèrdua de *-a* és paral·lela a la que va sofrir el present de subjuntiu de verbs com *fer*, *tenir*, etc. que, canviats en *fàcia*, *tínguia/ténguia*, a partir de *faça*, *tinga/tenga*, van regularitzar les desinències en *-i*, *-is*, *-i*, etc. (*faci*, *tingui*, etc.), fenomen que va afectar tot el cat. or. (cf. Veny, 2015 a: 42-43). Respecte a la cronologia, s'ha de tenir en compte que el canvi fonètic relatiu a l'escriptura triga a manifestar-se, però en tenim alguns indicis des del s. XVI en mall. i des del s. XVIII en ross. (*presència* rimant amb *silenci*). Igualment cal no oblidar que el fenomen no afecta mots cultes com *mòmia*, *pàtria*, *indústria*, *poligàmia*, etc.

Gàbia és l'únic mot normatiu des del *DOrt*, 1917.

